

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

**CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI
A ZRUČNOSTI MATURANTOV
Z LITERÁRNEJ TVORBY**

BRATISLAVA 2012

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 30. 8. 2013
pod číslom 2013-10834/28677:1-0922 s platnosťou od 1. 9. 2013.

CIEĽ MATURITNEJ SKÚŠKY

Hlavným poslaním predmetu literárna tvorba je podnecovať vlastnú tvorbu žiakov, jej prezentáciu a kolektívne hodnotenie žiackej tvorivosti, viesť ich k schopnosti umelecký text nielen spontánne vytvoriť, ale ho aj následne dotvárať, domýšľať a upravovať na základe vedomostí o literárnych druhoch, žánroch a formách.

Počas štúdia sa má žiak naučiť konfrontovať svoje vedomosti z prozódie a verzológie s možnosťami ich praktického použitia v jednoduchých literárnych útvaroch básnických, prozaických i dramatických.

Žiak sa má v rámci možností aktívne zapájať do literárnych súťaží školských, regionálnych a celoštátnych.

CIEĽOVÉ POŽIADAVKY Z LITERÁRNEJ TVORBY

Literárna tvorba ako učebný predmet formuje individuálne vnímanie literárneho diela v jeho špecifickosti ako nenahraditeľnej formy odrazu skutočnosti vo vedomí človeka, ktorá sa líši od iných druhov umenia a jej cieľom je overenie, do akej miery sú získané vedomosti a zručnosti naplnením učebných osnov.

Na maturitnej skúške má žiak demonštrovať znalosť základných teoretických poznatkov z poézie, prózy a drámy v rozsahu učebných osnov a v súlade s časovo–tematickými plánmi predmetu.

Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov obsahujú 23 tematických celkov učiva.

1. Literatúra ako druh umenia

- Realita a fikcia
- Autor a čitateľ literárneho diela

2. Kompozícia literárneho diela

- Makrokompozícia a jej zložky
- Narácia, ja rozprávanie, on rozprávanie
- Pretransponovanie rozprávača (nácvik)
- Opis, charakteristika, úvaha a ich využitie
- Precvičovanie v príbehu
- Mikrokompozícia a jej zložky
- Priama reč, nepriama, polopriama, nevlastná priama reč
- Nácvik a pretransponovanie
- Symetrický a asymetrický dialóg
- Precvičovanie v príbehu

3. Štruktúra literárneho diela

- Téma a čas v literárnom diele
- Fabula a subjekt
- Pretransponovanie fabuly do subjektu

4. Príznakové štylistické prostriedky

- Inverzia, príslovie, porekadlo, aforizmus
- Využitie slangu a dialektizmov v texte (nácvik)

5. Opakovacie figúry

- Anafora, epifora, epizeuxa, pleonazmus, palindrom
- Využitie pri praktickom nácviku

6. Vetné a rečnícke figúry

- Využitie elipsy, polysyndetonu, asyndetonu, klimaxu, antiklimaxu, oxymoronu, apostrofy

7. Trópy, druhy trópov

- Princíp tvorenia trópov
- Metafora, epiteton, prirovnanie, personifikácia, irónia
- Praktický nácvik použitia trópov v texte

8. Komunikácia v texte

- Entropia a redendancia, spätná väzba
- Jazyková a estetická štruktúra textu

9. Literárne súťaže

- Možnosti publikovania vlastných prác
- Literárne časopisy

10. Rytmus a metrum

- Eufónia, intonácia voľného verša

11. Veršové systémy

- Sylabický a sylabotonický veršový systém
- Tvorba s využitím jednotlivých systémov
- Nácvik na danú tému – jesenná nálada

12. Rým, druhy rýmu

- Jednotlivé druhy rýmu, rýmová asonancia
- Využitie hry na básnikov
- Nácvik využitia rýmu v texte na voľnú tému
- Básnický preklad, pokus na základe doslovného prekladu

13. Voľný verš

- Princíp tvorby voľného verša
- Členenie voľného verša
- Básnické pásmo – praktický nácvik
- Využívanie asociačných postupov

14. Piesňové texty

- Ludová pieseň – tvorba textu, paródia
- Populárna pieseň, zásady tvorby textov
- Nácvik, tvorba piesňových textov, využitie refrénu

15. Básnické formy a strofy

- Prehľad o základných strofách
- Nácvik sonetu
- Tvorba akrostichonu

16. Klasické lyrické žánre

- Prehľad o jednotlivých žánroch
- Nácvik príležitostnej básne
- Pokus o tvorbu epigramu
- Báseň v próze – nácvik

17. Novšie lyrické žánre

- Prehľad o jednotlivých žánroch
- Tvorba básnického životopisu
- Pokus o blues
- Vytvorenie kaligramu

18. Východiskové žánre súčasnej epiky

- Náčrt poviedky, novely
- Pokus o schému na základe postáv, prostredia, konfliktu, časových rovín
- Tvorba komixu

19. Literárny systém a literárne podsystémy

- Populárna, dobrodružná, sci-fi literatúra, dievčenský román, literatúra pre deti a mládež
- Tvorba sci-fi poviedky

20. Vznik a vývin divadla

- Dráma a jej žánre
- Nácvik dialogickej reči
- Východiskové dramatické žánre

21. Súčasné dramatické žánre

- Prehľad najznámejších súčasných žánrov
- Skeč, gag, kabaret, estráda, absurdná dráma
- Nácvik kabaretu

22. Rozhlas, televízia, film

- Princípy tvorby scenárov
- Rozhlasová poviedka – nácvik
- Pokus o filmový či televízny scenár

23. Rozprávka

- Ľudová a autorská rozprávka
- Tvorba modernej rozprávky

Úpravy cieľových požiadaviek z literárnej tvorby pre žiakov so zdravotným znevýhodnením

Literárnu tvorbu ako voliteľný predmet by si mali zvolit' žiaci, ktorí zvládnu cieľové požiadavky v plnom rozsahu.

Požiadavky smerom k úprave cieľových požiadaviek môžu byť len technického charakteru.

Žiaci so sluchovým postihnutím

Cieľové požiadavky, ktoré vyžadujú auditívnu skúsenosť, sa upravujú alebo vypúšťajú podľa druhu a stupňa sluchového postihnutia.

Žiaci so zrakovým postihnutím

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s telesným postihnutím

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s vývinovými poruchami učenia

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci chorí a zdravotne oslabení

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s poruchami správania

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s poruchami aktivity a pozornosti

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.